YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (toinen jaosto)

4 päivänä heinäkuuta 2001 *

Asiassa C-447/99,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään F. Benyon ja S. Dragone, prosessiosoite Luxemburgissa,

kantajana,

vastaan

Italian tasavalta, asiamiehenään U. Leanza, avustajanaan avvocato dello Stato I. M. Braguglia, prosessiosoite Luxemburgissa,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Italian tasavalta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan (josta on muutettuna

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

tullut EY 49 artikla) sekä yhteisön lentoliikenteen harjoittajien pääsystä yhteisön sisäisen lentoliikenteen reiteille 23 päivänä heinäkuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2408/92 (EYVL L 240, s. 8) 3 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on pitänyt voimassa 24.12.1993 annetun lain nro 537, sellaisena kuin se on muutettuna 23.12.1996 annetulla lailla nro 662, täytäntöönpanemiseksi 13.8.1998 annetun ministerin asetuksen (Gazzetta Ufficiale di Repubblica Italiana; jäljempänä GURI, nro 251, 27.10.1998) 3 §:n, jonka mukaan lentokenttämaksut kotimaanlennoille ja Italiasta toiseen jäsenvaltioon suuntautuville lennoille ovat erisuuruiset,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja V. Skouris (esittelevä tuomari) sekä tuomarit R. Schintgen ja N. Colneric,

julkisasiamies: S. Alber,
kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 6.3.2001 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY 226 artiklan nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 24.11.1999 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Italian tasavalta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 49 artikla) sekä yhteisön lentoliikenteen harjoittajien pääsystä yhteisön sisäisen lentoliikenteen reiteille 23 päivänä heinäkuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2408/92 (EYVL L 240, s. 8) 3 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on pitänyt voimassa 24.12.1993 annetun lain nro 537, sellaisena kuin se on muutettuna 23.12.1996 annetulla lailla nro 662, täytäntöönpanemiseksi 13.8.1998 annetun ministerin asetuksen (GURI nro 251, 27.10.1998) 3 §:n, jonka mukaan lentokenttämaksut kotimaanlennoille ja Italiasta toiseen jäsenvaltioon suuntautuville lennoille ovat erisuuruiset.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Yhteisön lainsäädäntö

2 Asetuksen N:o 2408/92 ensimmäisestä ja toisesta perustelukappaleesta ilmenee, että kyseisen asetuksen tarkoituksena on luoda lentoliikennepolitiikka sisä-

markkinoiden toteuttamiseksi asteittain EY:n perustamissopimuksen 8 a artiklan (josta on muutettuna tullut EY 18 artikla) mukaisesti ja nämä sisämarkkinat käsittävät alueen, jolla ei ole sisäisiä rajoja ja jolla taataan tavaroiden, henkilöiden, palvelujen ja pääoman vapaa liikkuvuus.

3 Asetuksen N:o 2408/92 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Jollei tässä asetuksessa toisin säädetä, jäsenvaltioiden on sallittava yhteisössä toimivien lentoliikenteen harjoittajien käyttää liikenneoikeuksia yhteisön sisäisillä reiteillä."

Kansallinen lainsäädäntö

4 Lain nro 324, joka on annettu 5.5.1976 (GURI nro 142, 31.5.1976), 5 §:ssä säädetään, että lähteviä lentomatkustajia kohden on suoritettava "diritto per l'imbarco passaggeri" -niminen maksu (lähteviin matkustajiin kohdistuva maksu; jäljempänä lentokenttämaksu), jonka määrä vaihtelee sen mukaan, onko kyse kansainvälisten lentojen vai kotimaanlentojen matkustajista. Tätä lakia on muutettu myöhemmin 2.10.1991 annetulla lailla nro 316 (GURI nro 237, 9.10.1991), 24.12.1993 annetulla lailla nro 537 (GURI, Supplemento ordinario

nro 121, 28.12.1993) ja 23.12.1996 annetulla lailla nro 662 (GURI, Supplemento ordinario nro 233, 28.12.1996); kaikissa muutoksissa säädettiin edelleen erilaisista lentokenttämaksuista näiden kahden matkustajaryhmän osalta.

5 Lentokenttämaksujen määrää on muutettu 13.8.1998 annetun ministerin asetuksen 3 §:ssä seuraavalla tavalla:

"Kansainvälisistä lennoista perittävä lentokenttämaksu, josta säädetään 5.5.1976 annetun lain nro 324 5 §:ssä ja sen myöhemmissä muutoksissa, on 15 154—15 500 Italian liiraa matkustajaa kohden.

Kotimaanlennoista perittävä lentokenttämaksu, josta säädetään 2.10.1991 annetun lain nro 316 2 §:ssä, on 5 919—7 000 Italian liiraa matkustajaa kohden."

Oikeudenkäyntiä edeltänyt menettely

6 Komissio ilmoitti 23.12.1996 päivätyllä virallisella huomautuksella Italian tasavallalle, että 5.5.1976 annetun lain nro 324, sellaisena kuin se on muutettuna, 5 §:ssä säädetyt erisuuruiset maksut Italiasta muihin jäsenvaltioihin suuntautu-

villa lennoilla matkustaville ja Italian sisäisillä lennoilla matkustaville olivat ristiriidassa EY:n perustamissopimuksen 59 artiklassa ja 62 artiklassa (kumottu Amsterdamin sopimuksella) vahvistetun palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen, asetuksen N:o 2408/92 säännösten sekä sen perustamissopimuksen 8 a artiklassa unionin kansalaisille annetun oikeuden kanssa, joka koskee vapaata liikkuvuutta jäsenvaltioiden alueella.

7 Italian tasavallan ja komission välillä käydyn kirjeenvaihdon jälkeen komissio lähetti 14.12.1998 perustellun lausunnon, jossa se kehotti Italian tasavaltaa toteuttamaan lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa lausunnon tiedoksiantamisesta. Koska Italian tasavalta ei vastannut perusteltuun lausuntoon, komissio nosti nyt käsiteltävänä olevan kanteen.

Asianosaisten väitteet ja niiden perustelut

8 Komissio väittää, että Italian lainsäädännössä käyttöön otetuilla lentokenttämaksuilla rikotaan asetuksen N:o 2408/92 3 artiklan 1 kohdan säännöksiä, joita on tulkittava perustamissopimuksen 59 artiklassa vahvistettujen palvelujen tarjoamisen vapautta koskevien yleisten periaatteiden mukaisesti.

9 Komissio korostaa tältä osin, että yhteisön sisäisten lentoliikennepalveluiden tarjoamisen vapaus on toteutettu 23.7.1992 annetulla kolmannella vapauttamispaketilla, joka tuli voimaan 1.1.1993. Asetus N:o 2408/92 muodostaa olen-

naisen osan tätä pakettia, koska siinä säännellään kaikista lentoliikenteen harjoittajien markkinoille pääsyä koskevista kysymyksistä ja pannaan näin ollen täytäntöön perustamissopimuksen 59 artiklassa vahvistetut periaatteet.

10 Italian tasavalta ei kiistä komission esittämää väitettä. Se toteaa, että sellaisia uusia kansallisia säännöksiä ollaan parhaillaan valmistelemassa, joilla poistetaan lentokenttämaksuissa oleva ero yhteisön sisäisten lentojen ja kotimaanlentojen välillä, ja että näiden uusien säännösten johdosta tämä väite jää siten aiheettomaksi.

Yhteisöjen tuomioistuimen arviointi asiasta

11 Aluksi on korostettava, että kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa C-361/98, Italia vastaan komissio, 18.1.2001 antamassaan tuomiossa (Kok. 2001, s. I-385, 32 kohta), asetuksella N:o 2408/92 pyritään muun muassa antamaan erityisesti EY:n perustamissopimuksen 59 artiklassa ja EY:n perustamissopimuksen 61 artiklassa (josta on muutettuna tullut EY 51 artikla) tarkoitetun palvelujen tarjoamisen vapautta koskevan periaatteen soveltamista koskevat säännöt lentoliikenteen alalla, jotta kaikkia markkinoille pääsyyn liittyviä kysymyksiä käsiteltäisiin samassa asetuksessa.

12 Tämän jälkeen on todettava, että kaikkien sellaisten kansallisten säännöstöjen soveltaminen, joiden vaikutuksesta jäsenvaltioiden välinen palvelujen tarjoaminen muodostuu vaikeammaksi kuin puhtaasti jäsenvaltion sisäinen palvelujen tarjoaminen, on ristiriidassa perustamissopimuksen 59 artiklan kanssa (ks. asia C-381/93, komissio v. Ranska, tuomio 5.10.1994, Kok. 1994, s. I-5145, 17 kohta).

13 Lopuksi on huomautettava, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan arvioitaessa sitä, onko jäsenvaltio jättänyt noudattamatta jäsenyysvelvoitteitaan, on otettava huomioon jäsenvaltion tilanne sellaisena kuin se on perustellussa lausunnossa asetetun määräajan päättyessä (ks. mm. asia C-147/00, komissio v. Ranska, tuomio 15.3.2001, Kok. 2001, s. I-2387, 26 kohta).

14 Esillä olevassa asiassa on kuitenkin selvää, ettei Italian tasavalta ole toteuttanut perustellun lausunnon noudattamisen edellyttämiä toimenpiteitä asetetussa määräajassa.

15 Kaikki edellä olevat seikat huomioon ottaen on todettava, että Italian tasavalta ei ole noudattanut perustamissopimuksen 59 artiklan sekä asetuksen N:o 2408/92 3 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on pitänyt voimassa 13.8.1998 annetun ministerin asetuksen 3 §:n, jonka mukaan lentokenttämaksut kotimaanlennoille ja Italiasta toiseen jäsenvaltioon suuntautuville lennoille ovat erisuuruiset.

Oikeudenkäyntikulut

16 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut, että Italian tasavalta on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut, ja koska tämä on hävinnyt asian, Italian tasavalta on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (toinen jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Italian tasavalta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen 59 artiklan (josta on muutettuna tullut EY 49 artikla) sekä yhteisön lentoliikenteen harjoittajien pääsystä yhteisön sisäisen lentoliikenteen reiteille 23 päivänä heinäkuuta 1992 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 2408/92 3 artiklan 1 kohdan mukaisia velvoitteitaan, koska se on pitänyt voimassa 23.12.1996 annetulla lailla nro 662 muutetun, 24.12.1993 annetun lain nro 537 täytäntöönpanemiseksi 13.8.1998 annetun ministerin asetuksen 3 §:n, jonka mukaan lentokenttämaksut kotimaanlennoille ja Italiasta toiseen jäsenvaltioon suuntautuville lennoille ovat erisuuruiset.**

2) **Italian tasavalta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Skouris Schintgen Colneric

Julistettiin Luxemburgissa 4 päivänä heinäkuuta 2001.

R. Grass V. Skouris

kirjaaja toisen jaoston puheenjohtaja